

18.9.2020

Kaupunginkanslia

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 11.9.2020
VN/15739/2020
STM083:00/2020

HKL:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ TARTUNTATAUTILAIN MUUTTAMISESTA JA VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA SEKÄ POLIISILAIN 2 LUVUN 9 §:N VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

Kaupunginkanslia on pyytänyt Helsingin kaupungin liikenneliikelaitokselta (HKL) lausuntoa otsikossa mainitusta lakiehdotuksesta erityisesti henkilöliikennettä koskevilta osin.

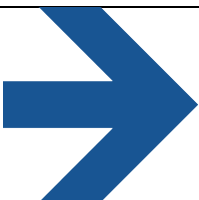
1. EHDOTUSLUONNOS

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi tietyistä hygieniavaatimuksista sekä tarvittaessa viranomaispäätöksellä toteutettavasta matkustajamäärien rajoittamisesta henkilöliikenteessä. Liikenteen terveys- ja turvallisuutta koskeva liikenteen palveluntarjoajiin kohdistuva valtakunnallinen päätöksenteko keskitettäisiin liikenne- ja viestintävirastolle. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi edellä mainittujen velvoitteiden toteuttamiseksi valvonnasta.

2. LAUSUNTO

58 e § (määräaikainen) Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet

Tartuntatautilakiin ehdotetun uuden 58 e §:n 1 momentin 1 kohdan (palveluntarjoajan on huolehdittava ”*liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitettujen tilojen ja pintojen puhdistamisesta säännöllisesti riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä muista vastaavista käytänteistä*”) osalta ehdotuksen perusteluosassa (s. 52) todetaan ”muilla vastaavilla käytänteillä” tarkoitettavan esimerkiksi sitä, että palveluntarjoajan olisi varattava liikennevälineeseen roskakoreja tai –pusseja matkustajien käyttöön ja vaihdettava näitä tarpeeksi usein. HKL toteaa, että esimerkiksi sen liikennevälineissä roskakorien sijoittaminen liikennevälineisiin ei ole tarkoituksenmukaista, vaan riittävä määrä roskakoreja ja niiden vaihtaminen tarpeeksi usein olisi ennemmin järjestettävä esimerkiksi metroasemille.

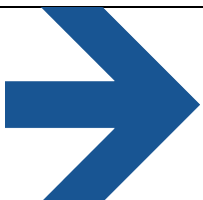
18.9.2020

Myös ehdotetun 58 e §:n 1 momentin 2 kohdan (palveluntarjoajan on huolehdittava ”*matkustajille tarjottavasta mahdollisuudesta riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi liikennevälineessä sekä matkustajille annettavista toimintaohjeista tartuntataudin leviämisen estämiseksi, kuten kasvosuojusten käyttämisestä, riittävän väljyyden saavuttamisesta ja muista vastaavista käytänteistä*”) osalta ehdotuksen perusteluissa (s. 52) todetaan, että palveluntarjoajan on varmistettava, että sen liikennöimissä liikennevälineissä olisi varattu riittävästi esille desinfioivia käsihuuhteita matkustajien käyttöön. HKL katsoo myös tässä tapauksessa liikennevälineiden sijaan asemille keskittyvän käsihuuhteiden jakelun olevan kaupunkiraideliikenteen osalta tarkoituksenmukaisinta, kun otetaan huomioon jakelun laajuus liikennevälineisiin jaellaessa ja sillä saavutettava vaikuttavuus (vaikka koronavirus voi tarttua myös pinnoilta, sen ensisijainen tarttumistapa on ilmateitse pisaratartuntana).

HKL toteaa 58 e §:ssä ja sen perusteluissa kuvattujen kaltaisten toimenpiteiden olevan tärkeitä poikkeuksellisen epidemian leviämisen estämiseksi, mutta toimenpiteiden tarkkaa toteutustapaa olisi järkevää arvioida liikennemuoto- ja toimijakohtaisesti, ja tämä liikkumavara tulisi käydä ilmi säännösteksteistä. Nykyisellään ehdotus on tulkinnanvarainen muun muassa sen osalta, onko sen perusteluissa viitatu kohdat, joiden mukaan palveluntarjoajan on varmistettava käsihuuhteiden ja roskakorien riittävä tarjonta liikennevälineissä (s. 52), ymmärrettävä palveluntarjoajalle asetetuiksi velvollisuuksiksi vai onko sillä liikkumavaraa toimenpiteiden toteutustavan suhteen. Tällaisten velvoitteiden asettaminen ei ole edellä kuvatulla tavalla kaikilta osin tarkoituksenmukaista, ja se aiheuttaisi merkittäviä kustannuksia palveluntarjoajille, minkä lisäksi velvollisuuden tahaton rikkominen voisi johtaa mm. 59 c §:n mukaisiin seuraamuksiin. Perusteluita on edellä mainittujen toimenpiteiden velvoittavuuden osalta siten lievennettävä, tai mikäli kyse on tosiasiallisesti palveluntuottajille asetetuista velvollisuuksista, niistä tulisi säätää itse kyseisessä säännöksessä.

58 f § (määräaikainen) Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen ja muut keinot koronavirus-taudin leviämisen estämiseksi

HKL toteaa matkustajamäärien rajoittamista koskevaan 58 f §:ään liittyen, että kaupunkiraideliikenteessä matkustajamäärien rajoittaminen on käytännössä mahdotonta, koska liikennevälineiden matkustajakapasiteetti on seisomapaikkavaltaista, eikä kalustokapasiteettia voida vilkkaampiin ajankohtiin enää lisätä. Rajoituksen laskentatapa suhteessa kapasiteettiin voi myös tietyiltä osin olla tulkinnanvaraista, sillä seisomapaikkoihin käytetään eri yhteyksissä erilaista mitoitusta.

18.9.2020

Kaupunkiraideliikenteessä liikennöinnin palveluntarjoajalla ei käytännössä ole tosiasiallista mahdollisuutta taata matkustajarajoitusten toteutumista, koska esimerkiksi matkustajamäärien säännöstely fyysisen ohjaamisen keinoin ei ole liikenteen laajuus huomioiden mahdollista. Toiseksi muun muassa metrossa junaan pääsyn paikallinenkin rajoittaminen johtaisi jonottamiseen aseman sisätiloissa, mikä ei ole epidemian leviämisen tai muutoinkaan turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Kaupunkiraideliikenteessä matkustajamäärän rajoittamisessa keskeisin vaikutustapa on HKL:n näkemyksen mukaan liikenteen kysyntään vaikuttaminen muun muassa yleisen viestinnän, etätyösuosituksen ja muiden liikkumisen määrään vaikuttavien rajoitusten avulla, eikä niinkään varsinaiset liikennepalvelun tuottamiseen kohdistettavat rajoitustoimet.

Ehdotetun 58 f §:n 2 momentin mukaan matkustajamäärää voidaan tietyn edellytyksin rajoittaa myös vähemmän kuin puolet. HKL ehdottaa, että arvioinnissa voisi tällöin ottaa huomioon yhtenä kriteerinä 1 ja 2 kohtien lisäksi myös potentiaalisen altistumisajan liikennevälineessä. Esimerkiksi kaupunkiraideliikenteessä ruuhkaisimmat osuudet voivat olla varsin paikallisia, jolloin lähikontakteihin liittyvä 15 minuutin altistumisaika ei välttämättä täyty kovin herkästi, vaikka liikennevälineessä olisi hetkellisesti hieman täydempää.

Ehdotetun 58 f §:n 4 momentin mukaan liikenne- ja viestintävirasto tekee päätöksen matkustajamäärien rajoituksista Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) esityksestä THL:n arvion perusteella. HKL katsoo, että ennen rajoituksista päättämistä liikenne- ja viestintäviraston olisi kuultava myös paikallisia joukkoliikenneviranomaisia (mm. HSL), joilla on kattava näkemys oman alueensa joukkoliikennepalveluista kokonaisuutena sekä myös mahdollisuus arvioida realistisia mahdollisuuksia kapasiteetin ja tarjonnan muutoksiin sekä myös kanavat matkustajaviestintään.

Helsingissä 18. päivänä syyskuuta 2020

HELSINGIN KAUPUNGIN LIIKENNELIIKELAITOS

Artturi Lähdetie
vs. toimitusjohtaja

